

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีศึกษา : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัย ได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์
2. ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์
3. สรุปผล
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

สภาพปัจจุบัน ปัญหาการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์

พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธุ์ ส่วนที่เหลือมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดย

1. ด้านการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 1 ได้ร่วมประชาสัมพันธุ์ผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อ 2 ได้ร่วมแจ้งข่าวสารข้อมูลของศูนย์ฯทางสื่อต่างๆ เช่น เอกสาร การกระจายเสียงทางหอกระจายข่าว และ ข้อ 3 ได้ร่วมในการณรงค์ ประชาสัมพันธุ์เชิญชวนให้คนในชุมชนมาร่วมกิจกรรม/โครงการ

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 ได้ร่วมส่งเสริมให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามเข้ามาร่วมจัดการเรียนการสอน ข้อ 4 ได้ร่วมจัดบรรยากาศการเรียนภายในและนอกศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้กับเด็ก ที่เหลือมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 8 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกให้เด็กรู้จักการรอคอยการมีเข้าแถว เข้าคิว ข้อ 7 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกให้เด็กรักการอ่านด้วยการ อ่านหนังสือ และจัดหาหนังสือนิทาน เล่าให้เด็กฟัง ข้อ 6 ได้ร่วมส่งเสริมฝึกให้เด็กสวมมนต์ ไหว้พระหรือทำสมาธิก่อนนอนกลางวันในศูนย์ ข้อ 9 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกเด็กให้รู้จักการรักษาความสะอาดสุขภาพร่างกายของเด็ก เช่น การแปรงฟันหลังอาหาร ข้อ 10 ได้ร่วมส่งเสริมการเรียนรู้นอกสถานที่ที่สำคัญของตำบล ตามโอกาสอันสมควร ข้อ 1 ได้ร่วมเป็นวิทยากรในการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กในเรื่องที่ทำนถนัด ข้อ 2 ได้ร่วมจัดหาและใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนการสอนในด้านศิลปะพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ข้อ 5 ได้ร่วมส่งเสริมหรือช่วยเหลือสรรหาบุคคลภายนอกเข้ามาเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก

ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์

ผลการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ โดยการดำเนินงานเน้นการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นหลัก มีขั้นตอนในการดำเนินงาน คือ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติ จัดหาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 4 ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน มาตรฐานที่ 5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 6 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย และมาตรฐานที่ 7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ได้ร่วมเป็นวิทยากรในการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กในเรื่องที่ทำนถนัด เพื่อให้ได้ตาม ข้อ 2 ได้ร่วมจัดหาและใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนการสอนในด้านศิลปะพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อ 5 ได้ร่วมส่งเสริมหรือช่วยเหลือสรรหาบุคคลภายนอกเข้ามาเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก ข้อ 6 ได้ร่วมส่งเสริมฝึกให้เด็กสวมมนต์ ไหว้พระหรือทำสมาธิก่อนนอนกลางวันในศูนย์ ข้อ 7 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกให้เด็กรักการอ่านด้วยการ อ่าน

หนังสือและจัดหาหนังสือนิทาน เล่าให้เด็กฟัง ข้อ 8 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกให้เด็กรู้จักการรอคอยการมีเข้าแถว เข้าคิว ข้อ 9 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกเด็กให้รู้จักการรักษาความสะอาดสุขภาพร่างกายของเด็ก เช่น การแปรงฟันหลังอาหาร และข้อ 10 ได้ร่วมส่งเสริมการเรียนรู้นอกสถานที่ที่สำคัญของตำบล ตามโอกาสอันสมควร

สรุปผล

ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ปรากฏผลวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านโนนศิลาอาสน์ จากการสอบถามผู้ปกครองเด็กเล็ก และคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ส่วนที่เหลือมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดย

1.1 ด้านการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 1 ได้ร่วมประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อ 2 ได้ร่วมแจ้งข่าวสารข้อมูลของศูนย์ฯ ทางสื่อต่างๆ เช่น เอกสาร การกระจายเสียงทางหอกระจายข่าว และ ข้อ 3 ได้ร่วมในการณรงค์ ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้คนในชุมชนมาร่วมกิจกรรม/โครงการ

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 ได้ร่วมส่งเสริมให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม เข้ามาร่วมจัดการเรียนการสอน ข้อ 4 ได้ร่วมจัดบรรยากาศการเรียนภายในและนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้กับเด็ก ที่เหลือมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 8 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกให้เด็กรู้จักการรอคอยการมีเข้าแถว เข้าคิว ข้อ 7 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกให้เด็กรักการอ่านด้วยการ อ่านหนังสือ และจัดหาหนังสือนิทาน เล่าให้เด็กฟัง ข้อ 6 ได้ร่วมส่งเสริมฝึกให้เด็กสวดมนต์ ไหว้พระหรือทำสมาธิก่อนนอนกลางวันในศูนย์ ข้อ 9 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกเด็กให้รู้จักการรักษาความ

สะอาดสุขภาพร่างกายของเด็ก เช่น การแปรงฟันหลังอาหาร ข้อ 10 ได้ร่วมส่งเสริมการเรียนรู้
นอกสถานที่ที่สำคัญของตำบล ตามโอกาสอันสมควร ข้อ 1 ได้ร่วมเป็นวิทยากรในการจัดการ
เรียนการสอนแก่เด็กในเรื่องที่ทำนถนัด ข้อ 2 ได้ร่วมจัดหาและใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนการ
สอนในด้านศิลปะพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ข้อ 5 ได้ร่วมส่งเสริมหรือช่วยเหลือสร
รหาบุคคลภายนอกเข้ามาเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก

ซึ่งกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้พยายามหาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุง โดยเฉพาะใน
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 1 ได้ร่วม
เป็นวิทยากรในการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กในเรื่องที่ทำนถนัด เพื่อให้ได้ตามมาตรฐานที่ 4
ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและ
ชุมชน, ข้อ 2 ได้ร่วมจัดหาและใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนการสอนในด้านศิลปะพื้นบ้าน และ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น และข้อ 7 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกให้เด็กรักการอ่านด้วยการ อ่านหนังสือและ
จัดหาหนังสือนิทาน เล่าให้เด็กฟัง เพื่อให้ได้ตามมาตรฐานที่ 5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัด
หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, ข้อ 5 ได้ร่วมส่งเสริมหรือช่วยเหลือ
สรรหาบุคคลภายนอกเข้ามาเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก ข้อ 6 ได้ร่วมส่งเสริมฝึกให้เด็กสวด
มนต์ ไหว้พระหรือทำสมาธิก่อนนอนกลางวันในศูนย์ ข้อ 8 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกให้เด็กรู้จัก
การรอคอยการมีเข้าแถว เข้าคิว และข้อ 10 ได้ร่วมส่งเสริมการเรียนรู้นอกสถานที่ที่สำคัญของ
ตำบล ตามโอกาสอันสมควร เพื่อให้ได้ตามมาตรฐานที่ 6 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ข้อ 9 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกเด็กให้รู้จักการรักษาความ
สะอาดสุขภาพร่างกายของเด็ก เช่น การแปรงฟันหลังอาหาร เพื่อให้ได้ตามมาตรฐานที่ 7 ศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความ
ปลอดภัยของผู้เรียน เพื่อให้ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยทุกคนมีข้อสรุปร่วมกันคือ ศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะ กระบวนการคิด วิเคราะห์
สังเคราะห์ โดยครูต้องพยายามสร้างสื่อการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย ทันสมัย นำ
วัสดุจากท้องถิ่นมาใช้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก
ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารจัดการศูนย์ฯ ให้มี
ประสิทธิภาพ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นที่ยอมรับ ศรัทธาของผู้ปกครองและชุมชน ต่อไป

2. ผลการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ การดำเนินงานเน้นการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นหลัก

มีขั้นตอนในการดำเนินงาน คือ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติ จัดหาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 4 ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน มาตรฐานที่ 5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 6 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย และมาตรฐานที่ 7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ได้ร่วมเป็นวิทยากรในการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กในเรื่องที่ท่านถนัด เพื่อให้ได้ตาม ข้อ 2 ได้ร่วมจัดหาและใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนการสอนในด้านศิลปะที่บ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อ 5 ได้ร่วมส่งเสริมหรือช่วยเหลือสรรหาบุคคลภายนอกเข้ามาเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก ข้อ 6 ได้ร่วมส่งเสริมฝึกให้เด็กสวดมนต์ ไหว้พระหรือทำสมาธิก่อนนอนกลางวันในศูนย์ ข้อ 7 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกให้เด็กรักการอ่านด้วยการ อ่านหนังสือและจัดหาหนังสือนิทาน เล่าให้เด็กฟัง ข้อ 8 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกให้เด็กรู้จักการระคยการมีเข้าแถว เข้าคิว ข้อ 9 ได้ร่วมส่งเสริมและฝึกเด็กให้รู้จักการรักษาความสะอาดสุขภาพร่างกายของเด็ก เช่น การแปรงฟันหลังอาหาร และข้อ 10 ได้ร่วมส่งเสริมการเรียนรู้นอกสถานที่ที่สำคัญของตำบล ตามโอกาสอันสมควร

จากการประชุมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้สรุปการดำเนินการและปฏิบัติ โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้จัดโครงการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 7 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมภูมิปัญญาชุมชนจากวัสดุท้องถิ่น 2) กิจกรรมครูอนุบาลจากโรงเรียนอื่น สอนเด็ก 3) กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ 4) กิจกรรมการเล่านิทานของชุมชน 5) กิจกรรมเด็กดีมีวินัย 6) กิจกรรมหนูน้อยฟันสวย และ 7) กิจกรรมเรียนรู้สถานที่สำคัญของตำบล โดยได้กำหนดให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หาข้อมูลต่างๆ ด้วยตนเองแล้วนำมาเปรียบเทียบ สรุปเป็นความคิดรวบยอดด้วยตนเอง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบนี้ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสนใจถึงแม้ว่าบางกิจกรรมต้องใช้เวลาที่กำหนดบ้างเล็กน้อย เพราะยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรม โดยเฉพาะการระดมสมอง และการอภิปราย ผลการดำเนินงาน

ผลจากการดำเนินการ หลังจบการดำเนินการพัฒนา ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interview) แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมา

อภิปราย วิเคราะห์ วิจารณ์ ซึ่งเป็นการสะท้อนผล (Reflect) การปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบสิ่งที่เป็นปัญหาคือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะการเขียนโครงการ ขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกัน ไม่มีความเชี่ยวชาญในการใช้ทักษะการเรียนการสอน อีกทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังขาดสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสื่อการสอนสำหรับเด็ก

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จึงได้ลงความเห็นว่าจะต้องดำเนินการปรับปรุงพัฒนา คือ กำหนดแนวทางในการพัฒนาคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้วิทยากร มุ่งเน้นให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) มีเป้าหมาย เพื่อให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ร่วมกันกำหนดกรอบในวิจัย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 7 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมภูมิปัญญาชุมชนจากวัสดุท้องถิ่น 2) กิจกรรมครูอนุบาลจากโรงเรียนอื่น สอนเด็ก 3) กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ 4) กิจกรรมการเล่านิทานของชุมชน 5) กิจกรรมเด็กคีมีวินัย 6) กิจกรรมหนูน้อยฟันสวย และ 7) กิจกรรมเรียนรู้สถานที่สำคัญของตำบล พบว่า ผู้ร่วมวิจัย มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมมากขึ้น ดังนี้

การจัดกิจกรรมภูมิปัญญาชุมชนจากวัสดุท้องถิ่น คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ใช้กิจกรรมภูมิปัญญาชุมชนจากวัสดุท้องถิ่น โดยร่วมจัดหาวัสดุและทำหน้าที่เป็นวิทยากรสอนทำกระทง ผลที่ได้ทำให้นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เกิดความพึงพอใจและได้ทำกิจกรรมกระทงจากภูมิปัญญาชุมชนร่วมกันมากยิ่งขึ้น

การดำเนินกิจกรรม ครูอนุบาลจากโรงเรียนอื่น สอนเด็ก โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยทุกคนได้รับประโยชน์ และได้รับประสบการณ์จากบุคลากรภายนอก ได้มาช่วยแนะนำ เทคนิค วิธีการสอนเด็ก เช่น สอนพับกระดาษ สอนให้เด็กขับร้องเพลงที่ถูกต้อง สอนทำต้นประกอบเพลง ทำให้เด็กสนุกสนาน ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูผู้ดูแลเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้

การดำเนินกิจกรรม สวดมนต์ไหว้พระ โดยกลุ่มผู้วิจัย และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียน มาเป็นวิทยากร สวดมนต์ไหว้พระ หรือทำสมาธิก่อนนอน

กลางวันในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการปลูกฝังให้เด็ก รู้จักสวดมนต์ไหว้พระ หรือทำสมาธิ เป็นการขัดเกลาจิตใจ จะเป็นประโยชน์ต่อเด็ก เป็นประโยชน์ต่อครู เป็นต้น

การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน โดยคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งวันในการเล่านิทานทุกวันจันทร์และวันพุธ โดยใช้นิทานจากชุมชน ผลที่ได้ทำให้นักเรียนและผู้ปกครอง มีความพึงพอใจและมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากยิ่งขึ้น

การดำเนินกิจกรรมเด็กดีมีวินัย โดยกลุ่มผู้วิจัยและคณะกรรมการ ได้ผลักดันเปลี่ยนหมอนเวียน ทำหน้าที่แจกอาหารกลางวัน และแจกนมโรงเรียน ให้แก่เด็ก ในช่วงเวลาพักเที่ยง ทุกวัน อังการ พุทธศักราช ผลที่ได้รับทำให้ผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจในกิจกรรมนี้

การดำเนินกิจกรรมหนูน้อยฟันสวย โดยผู้วิจัย และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ผลักดันเปลี่ยนหมอนเวียน มาเป็นวิทยากร ทำหน้าที่สาธิตการแปรงฟัน ที่ถูกวิธี ให้แก่เด็ก ในช่วงเวลาพักเที่ยง ทุกวันจันทร์ เป็นการปลูกฝังให้เด็ก ได้รู้จักรักษาความสะอาดฟัน เพื่อให้เด็กมีฟันที่สวยงาม ทนทานและแข็งแรง ทำให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีความพึงพอใจในกิจกรรมนี้

การดำเนินกิจกรรมเรียนรู้สถานที่สำคัญของตำบล โดยผู้วิจัย และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ร่วมกันส่งเสริมการเรียนรู้สถานที่สำคัญของตำบล โดยนำเด็กนักเรียนไปทัศนศึกษา วันที่ 25 พฤศจิกายน 2552 ไหว้พระที่วัดคำเหมือดแก้ว และไปดูการทอเสื่อกกในหมู่บ้านของกลุ่มอาชีพ บ้านโนนศิลาอาสน์ หมู่ 9 ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ทำให้ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน มีความพึงพอใจในกิจกรรมนี้

ผลที่เกิดจากการดำเนินการพัฒนา พบว่า ผลการดำเนินการในแต่ละกิจกรรม ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมศิลปะพื้นบ้าน ร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนมากขึ้น

สรุป ผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มวิจัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าน โนนศิลาอาสน์มีการพัฒนาดีขึ้นตามลำดับ เนื่องจากกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการพัฒนาการมีส่วนร่วม โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) จนทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดีขึ้นตามลำดับ และทำให้การวิจัยในครั้งนี้บรรลุตามกรอบพัฒนาที่วางไว้

อภิปรายผล

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีศึกษา : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าน โนนศิลาอาสน์ อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ พบประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้าน โนนศิลาอาสน์ อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการสอบถามผู้ปกครองเด็กเล็ก และ คณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ส่วนที่เหลือมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 ได้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาไว้ว่า ให้สถานศึกษา ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดว่า ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องในแต่ละสภาพของท้องถิ่น เช่น ปรับปรุงแบบรายงานผลนักเรียน ปรับปรุงสมุดประจำตัวนักเรียน ปรับปรุงวิธีการวัด ประเมินผลของนักเรียน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 1) ตลอดจนสอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยจำนวน 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 4 ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน มาตรฐานที่ 5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 6 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมาตรฐานที่ 7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน ซึ่งผลจากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการศูนย์

พัฒนาเด็กเล็กบ้าน โนนศิลาอาสน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ปกครองเด็กเล็ก คณะกรรมการหมู่บ้านในเขตบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคำเหมือดแก้ว ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก และชุมชน ซึ่งทุกภาคส่วนได้เข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้าน โนนศิลาอาสน์ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ หรือ เทคนิค AIC เพื่อต้องการปรับปรุง พัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าน โนนศิลาอาสน์ โดยเฉพาะการจัดการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ให้สามารถจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐาน ตาม มาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผลจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าน โนนศิลาอาสน์ สามารถจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน จนเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของผู้ปกครองในชุมชน เป็นต้น

2. ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าน โนนศิลาอาสน์ อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กลยุทธการประชุมเชิงปฏิบัติการ กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) คือ 1) ขั้นตอนการสร้างความรู้ (A) 2) ขั้นตอนการสร้างแนวการพัฒนา (I) 3) ขั้นตอนการสร้างแนวปฏิบัติ (C) เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ มาตรฐานที่ 4 ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน มาตรฐานที่ 5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 6 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย และมาตรฐานที่ 7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน แล้วนำไปสู่การปฏิบัติ เป็นการลงมือปฏิบัติกิจกรรม/โครงการ การติดตามและประเมินผล สรุปผลการวิจัยในการปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในประเด็น คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลที่ได้รับสามารถพัฒนา การดำเนินการการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เป็นอย่างดี เพราะการทำงานเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคน การทำงานมีการวางแผนและปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ได้แก่กิจกรรมภูมิปัญญาชุมชน จากวัสดุท้องถิ่น กิจกรรมครูอนุบาลจากโรงเรียนอื่น สอนเด็ก กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ กิจกรรมการเล่านิทานของชุมชน กิจกรรมเด็กดีมีวินัย กิจกรรมหนูน้อยฟันสวย และกิจกรรมเรียนรู้สถานที่สำคัญของตำบล ทำให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และทำให้การวิจัยในครั้งนี้บรรลุตามกรอบพัฒนาที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนา

1.1 การนำกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) ไปใช้ จะต้องให้ความสำคัญตั้งแต่กระบวนการศึกษาสภาพปัจจุบันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนมากที่สุด

1.2 จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในด้านการจัดการเรียนการสอน ของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ดังนั้นจึงควรหาทางปรับปรุง ด้านการมีส่วนร่วมในด้านการจัดการเรียนการสอน ของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น ให้คณะกรรมการฯ ได้ร่วมเป็นวิทยากรสอนวิธีทำกระทงจากวัสดุภายในท้องถิ่นให้แก่เด็ก ให้คณะกรรมการฯ ได้ร่วมเป็นวิทยากรฝึกให้เด็กสวดมนต์ ไหว้พระ เป็นการปลูกจิตสำนึกให้เด็ก มีศีลธรรมอันดีงาม ให้คณะกรรมการฯ ได้ร่วมจัดกิจกรรมการเล่านิทานให้แก่เด็กฟัง ให้โดยคณะกรรมการฯ ได้ร่วมเป็นวิทยากร ฝึกให้เด็กรู้จักการรักษาความสะอาด ให้คณะกรรมการฯ มีส่วนร่วมเรียนรู้สถานที่ที่สำคัญของตำบล เล่าให้เด็กฟัง เป็นต้น เพื่อให้ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากหรือระดับมากที่สุด ซึ่งจะทำให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีส่วนร่วมในด้านการจัดการเรียนการสอน อย่างเต็มที่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) ไปใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านอื่น ๆ เช่น การระดมทุน การรับบริจาค เป็นต้น เพื่อให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบ การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ ตำบลคำเหมือดแก้ว อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ เปรียบเทียบกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลอื่น ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน เพื่อให้ข้อแตกต่างการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน และนำข้อแตกต่างที่ได้ มาแก้ไขปรับปรุงแก้ไข การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด